ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ Директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук _____ Яна РАЄВСЬКА «28» №12 вересня 2025 р.	**СХВАЛЕНО** на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу Протокол № 1 від «27» вересня 2025 р. Завідувач кафедри _____ Іван БАХОВ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІНГВО-КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»

Галузь знань:	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність:	В11 Філологія (спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський) рівень
Освітня кваліфікація:	магістр філології
Освітньо-професійна програма:	Англійська мова і література (друга мова – німецька)

Київ – МАУП – 2025

Вступ

Методичні рекомендації розроблено для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В11 «Філологія» освітньо-професійної програми «Англійська мова і література (друга мова – німецька)» з метою організації та методичного супроводу самостійної роботи з навчальної дисципліни «Лінгво-когнітивні аспекти міжкультурної комунікації» (ВК 2.5).

Загальний обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС (120 год.), з них самостійна робота – 86 год. (72 % загального обсягу). Самостійна робота є невід'ємною складовою освітнього процесу: вона забезпечує опрацювання теоретичного матеріалу, закріплення й поглиблення знань і вмінь, набутих на лекційних і практичних (семінарських) заняттях, і формування навичок автономного навчання. Форма підсумкового контролю – екзамен.

Мета та завдання самостійної роботи

Мета самостійної роботи: сформувати навички самостійного лінгво-когнітивного аналізу та аналізу ситуацій міжкультурної комунікації.

Завдання самостійної роботи:

– опрацювати праці з когнітивної лінгвістики та міжкультурної комунікації;
– опанувати методи концептуального аналізу;
– навчитися аналізувати комунікативні ситуації;
– підготувати ІНДЗ і підготуватися до модульного й підсумкового контролю.

Результати навчання. Самостійна робота спрямована на формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, визначених у силабусі дисципліни: ЗК 2, ЗК 6, ЗК 7, ЗК 10, СК 1, СК 4, СК 8, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 7, ПРН 11.

Організація самостійної роботи

Самостійна робота виконується в позааудиторний час відповідно до тематичного плану дисципліни. Рекомендовано опрацьовувати матеріал систематично, напередодні відповідного практичного (семінарського) заняття, у такій послідовності: 1) ознайомитися з конспектом лекції та рекомендованими джерелами; 2) відповісти на питання для самоперевірки; 3) виконати практичні завдання до теми; 4) оформити результати у визначеній формі та подати їх викладачеві у встановлений термін (в аудиторії або через систему електронного навчання Moodle).

Консультації щодо виконання самостійної роботи надаються викладачем відповідно до графіка консультацій кафедри, а також дистанційно (e-mail, платформа Microsoft Teams, Moodle).

Розподіл самостійної роботи за темами

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Реферування праці з теорії міжкультурної комунікації.	10	Реферат
Тема 2	Концептуальний аналіз одного концепту в англійській та українській мовах.	11	Письмовий аналіз
Тема 3	Аналіз концептуальних метафор у медійному дискурсі.	11	Аналітична записка
Тема 4	Порівняння фрагментів мовних картин світу на матеріалі фразеології.	10	Порівняльна таблиця
Тема 5	Аналіз культурних вимірів трьох країн і їх виявів у комунікації.	11	Аналітична записка
Тема 6	Порівняння формул ввічливості в англійській, німецькій та українській мовах.	11	Таблиця
Тема 7	Аналіз трьох ситуацій міжкультурного непорозуміння.	11	Аналіз ситуацій

Тема 8	Есе про роль перекладача як міжкультурного посередника; оформлення та подання ІНДЗ.	11	Есе, захист ІНДЗ
Разом		**86**	

Завдання для самостійної роботи за темами

Змістовий модуль 1. Когнітивні засади міжкультурної комунікації

Тема 1. Міжкультурна комунікація як галузь знання; мова, мислення й культура; гіпотеза лінгвістичної відносності. (10 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що вивчає міжкультурна комунікація?
– Як пов'язані мова, мислення й культура?
– Що таке гіпотеза лінгвістичної відносності?
– Які моделі комунікації ви знаєте?

Практичні завдання:

– Підготуйте реферат праці з теорії міжкультурної комунікації.
– Складіть глосарій основних понять.

Рекомендовані джерела: основна література 1.

Тема 2. Концепт і концептосфера; методи концептуального аналізу. (11 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке концепт?
– Чим концепт відрізняється від поняття?
– Що таке концептосфера?
– Які методи концептуального аналізу?

Практичні завдання:

– Виконайте концептуальний аналіз одного концепту.
– Використайте корпусні дані.

Рекомендовані джерела: основна література 1; додаткова 1.

Тема 3. Концептуальна метафора та метонімія; фрейми й сценарії в міжкультурній комунікації. (11 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке концептуальна метафора?
– Чим метафора відрізняється від метонімії?
– Що таке фрейм?
– Як фрейми впливають на сприйняття?

Практичні завдання:

– Проаналізуйте концептуальні метафори в медійному дискурсі.
– Опишіть фрейм однієї комунікативної ситуації.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 2.

Тема 4. Мовна картина світу: англійська, німецька та українська лінгвокультури. (10 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке мовна картина світу?
– Як фразеологія відображає культуру?
– Які особливості англійської лінгвокультури?
– Які особливості української лінгвокультури?

Практичні завдання:

– Порівняйте фрагменти мовних картин світу на матеріалі фразеології.
– Складіть порівняльну таблицю.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 4.

Змістовий модуль 2. Комунікативна поведінка та міжкультурна компетентність

Тема 5. Культурні виміри (Г. Гофстеде, Е. Голл) та їх критика; стереотипи й упередження. (11 год.)

Питання для самоперевірки:

– Які культурні виміри виокремив Г. Гофстеде?

– Що таке високо- та низькоконтекстні культури?

– Яка критика цих теорій?

– Як виникають стереотипи?

Практичні завдання:

– Проаналізуйте культурні виміри трьох країн.

– Наведіть приклади стереотипів і проаналізуйте їх.

Рекомендовані джерела: основна література 1.

Тема 6. Ввічливість і мовленнєві акти в різних культурах; комунікативні стратегії. (11 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке ввічливість?

– Як мовленнєві акти реалізуються в різних культурах?

– Що таке позитивна та негативна ввічливість?

– Які комунікативні стратегії ви знаєте?

Практичні завдання:

– Порівняйте формули ввічливості в трьох мовах.

– Проаналізуйте реалізацію прохання в різних культурах.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 2.

Тема 7. Комунікативні бар'єри та міжкультурні конфлікти; шляхи їх подолання. (11 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке комунікативний бар'єр?

– Які причини міжкультурних конфліктів?

– Що таке культурний шок?

– Як подолати непорозуміння?

Практичні завдання:

– Проаналізуйте три ситуації міжкультурного непорозуміння.

– Запропонуйте стратегії їх подолання.

Рекомендовані джерела: основна література 1, 3.

Тема 8. Міжкультурна компетентність перекладача; переклад як міжкультурне посередництво. (11 год.)

Питання для самоперевірки:

– Що таке міжкультурна компетентність?

– Чому перекладач є міжкультурним посередником?

– Як культура впливає на переклад?

– Які етичні питання постають перед перекладачем?

Практичні завдання:

– Напишіть есе про роль перекладача як міжкультурного посередника.

– Оформіть і підготуйте до захисту ІНДЗ.

Рекомендовані джерела: основна література 2, 4; додаткова 3.

Індивідуальне науково-дослідне завдання

Зміст ІНДЗ. лінгво-когнітивне дослідження (10–12 сторінок) одного концепту в англійській (німецькій) та українській лінгвокультурах: 1) теоретичне обґрунтування; 2) лексикографічний і корпусний аналіз; 3) аналіз метафор і фреймів; 4) висновки щодо перекладу; 5) список джерел; 6) презентація.

Етапи виконання ІНДЗ:

– вибір теми (напряму) ІНДЗ та погодження її з викладачем упродовж перших двох тижнів семестру;

– добір і опрацювання джерел та фактичного матеріалу;

– виконання завдань ІНДЗ відповідно до визначеної структури;

– самоперевірка й редагування, перевірка на дотримання академічної доброчесності;

– подання ІНДЗ викладачеві не пізніше ніж за два тижні до завершення семестру;

– публічний захист ІНДЗ (презентація 5–7 хв. і відповіді на запитання).

Критерії оцінювання ІНДЗ (до 10 балів). Оцінюються: повнота та якість виконання всіх складників завдання; коректність використання фахової термінології; обґрунтованість рішень і висновків; самостійність виконання; дотримання академічної доброчесності; якість публічного захисту та відповідей на запитання.

Вимоги до оформлення письмових робіт

– текстовий редактор Microsoft Word, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм;

– титульна сторінка містить назву Академії, кафедри, дисципліни, вид і тему роботи, ПІБ здобувача та викладача;

– посилання на використані джерела оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015 або стилю APA 7 (за вимогою викладача);

– тексти іноземною мовою подаються з дотриманням норм відповідної мови; переклади – у двоколонковому форматі (оригінал – переклад), якщо інше не визначено завданням;

– використання цифрових інструментів і штучного інтелекту декларується в кінці роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання самостійної роботи

Результати самостійної роботи перевіряються під час практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, захисту ІНДЗ та під час підсумкового контролю. Бали за самостійну роботу враховуються в межах оцінки за роботу на лекційних і практичних (семінарських) заняттях і самостійну роботу (до 30 балів за семестр).

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи:

– «відмінно» – завдання виконано повністю, самостійно, у встановлений термін, без помилок або з поодинокими неточностями; висновки обґрунтовані, використано рекомендовані та додаткові джерела;

– «добре» – завдання виконано повністю з незначними помилками, що не впливають на загальний результат; висновки загалом обґрунтовані;

– «задовільно» – завдання виконано частково або з суттєвими помилками; аргументація поверхова;

– «незадовільно» – завдання не виконано, виконано несамостійно або з грубими помилками.

Завдання, подані з порушенням терміну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Завдання, виконані з порушенням академічної доброчесності, не зараховуються.

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Holliday A., Kullman J., Hyde M. Intercultural Communication: An Advanced Resource Book for Students. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2021.

2. Munday J., Pinto S. R., Blakesley J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022.

3. Pym A. Exploring Translation Theories. 3rd ed. London ; New York : Routledge, 2023.

4. The Translation Studies Reader / ed. by L. Venuti. 4th ed. London ; New York : Routledge, 2021.

5. The Routledge Handbook of Translation and Methodology / ed. by F. Zanettin, C. Rundle. London ; New York : Routledge, 2022.

Додаткова література

1. McEnery T., Brezina V. Fundamental Principles of Corpus Linguistics. Cambridge :

Cambridge University Press, 2022.
2. Bowker L. De-mystifying Translation: Introducing Translation to Non-translators. London ; New York : Routledge, 2023.
3. The Human Translator in the 2020s / ed. by G. Massey, E. Huertas-Barros, D. Katan. London ; New York : Routledge, 2023.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: http://maup.com.ua
2. Cambridge Dictionary. URL: https://dictionary.cambridge.org
3. Словники України онлайн. URL: https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/
4. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК). URL: https://uacorpus.org
5. Google Scholar. URL: https://scholar.google.com

Розробник (-и) силабусу:
Курбанова О.С. Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри

_____
(П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада на кафедрі, підпис)

Викладач:
Курбанова О.С. Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри

_____
(П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада на кафедрі, підпис)

Методичні рекомендації розглянуто на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу.
Протокол від «27» серпня 2025 р. № 1